

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 192/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, v menej ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Lukáš Opett, PhD., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Ndz/2/2020 z 18. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. februára 2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9Ndz/2/2020 z 18. novembra 2020. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Zároveň sťažovatelia navrhli rozhodnúť o dočasnom opatrení podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorým ústavný súd uloží najvyššiemu súdu povinnosť, aby do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľov nerozhodoval vo veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 10Ndz/3/2020 o námietke zaujatosti z 28. októbra 2020 podanej sťažovateľmi proti členom senátu 1S Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a ostatným sudcom krajského súdu vznesenej vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 1S/150/2020.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú (okrem iných) ďalšími účastníkmi v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1S/150/2020 o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Okresného úradu Bratislava, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len [REDAKOVANÉ] č. OU-BA-OVBP2-2020/035280/MRV zo 7. apríla 2020. Sťažovatelia (spolu s niektorými inými ďalšími účastníkmi) podaním z 28. októbra 2020 vzniesli námietku zaujatosti sudcov senátu 1S krajského súdu, ako aj ostatných sudcov krajského súdu, v ktorej okrem argumentácie spočívajúcej v poukazaní na osobitný druh kolegiality medzi sudcami krajského súdu a sudcom Mgr. Michalom Kačánim, PhD., ako žalobcom v 3. rade osobitne upriamili pozornosť na skutočnosť, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová (vtedy členka senátu krajského súdu 1S) bude od 1. novembra 2020 dočasne pridelená na najvyšší súd, preto sťažovatelia žiadali, aby JUDr. Zuzana Mališová nerozhodovala na najvyššom súde o námietke zaujatosti a ani vo veci samej.

4. Po predložení veci krajským súdom najvyššiemu súdu došlo k jej prideleniu senátu 10S (sp. zn. 10Ndz/3/2020), členkou ktorého bola po jej pridelení na tento súd aj sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová, o ktorej následne senát najvyššieho súdu 9S napadnutým uznesením č. k. 9Ndz/2/2020 z 18. novembra 2020 rozhodol, že nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 10Ndz/3/2020 s odôvodnením, že menovaná sudkyňa ako členka senátu 1S na krajskom súde nepôsobila v danej veci procesne v takom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu, keď by už získala o veci vedomosť tej povahy, ktorá vyvoláva vo svojich dôsledkoch pochybnosť o jej nestrannosti.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému uzneseniu o nevyklúčení sudkyne JUDr. Zuzany Mališovej z prejednávania a rozhodovania o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu podali sťažovatelia ústavnú sťažnosť, pretože nesúhlasia s dôvodmi, pre ktoré najvyšší súd menovanú sudkyňu nevyklúčil.

6. Sťažovatelia zastávajú názor, že zákonná právna norma upravujúca dôvody vylúčenia sudcu správneho súdu (§ 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku) vo svojej hypotéze neobsahuje podmienky kvalitatívneho a kvantitatívneho rozsahu, ktoré sa tak v prípade napadnutého uznesenia javia nad rámec zákona a bez opory v jeho doslovnom znení. Najvyšší súd nijako nezdôvodnil aplikáciu skúmania kvalitatívneho a kvantitatívneho rozsahu procesného pôsobenia sudcu ani neodkázal na prípadné judikatúrne pramene či doktrinálne východiská.

7. Konštatovanie najvyššieho súdu je podľa sťažovateľov nepreskúmateľné, a to napriek tomu, že uviedol úkony, ktoré boli v konaní na krajskom súde vykonané a ktoré mali preukázať, že dotknutá sudkyňa nezískala hlbšiu vedomosť o veci. Podľa sťažovateľov nemožno tento výpočet považovať za smerodajný, keďže nevedia – a nevedia to ani zistiť, či sa sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová so spisom neoboznámila a nenaštudovala si ho. O týchto skutočnostiach by v spise nebol vykonaný žiaden záznam. Za nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sťažovatelia považujú aj fakt, že najvyšší súd sudkyňu JUDr. Zuzanu Mališovú nepožiadala o stanovisko k miere jej participácie na konaní sp. zn. 1S/150/2020 vedenom na krajskom súde a následne sa s týmto stanoviskom náležite nevysporiadal.

8. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia preto sťažovatelia považujú za nedostatočné a arbitrárne.

9. Zároveň podľa sťažovateľov najvyšší súd nevzal do úvahy a nevyhodnotil pomer sudkyne JUDr. Zuzany Mališovej k prejednávanej veci, čím porušil aj ich právo na nestranný súd.

10. Sťažovatelia argumentujú, že dôvody uvedené v námietke zaujatosti sa JUDr. Zuzany Mališovej týkali rovnako ako ostatných sudcov krajského súdu. Povaha dôvodov tvrdenej zaujatosti tak, ako boli uvedené v námietke, bola taká, že nezanikli odchodom menovanej sudkyne na najvyšší súd. A keďže tieto dôvody sú rovnaké ako v prípade ostatných sudcov – sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová sa pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sťažovateľov v senáte najvyššieho súdu 10S ocitne v situácii, rozhodujúc fakticky sama o svojej (ne)zaujatosti, lebo námietka zaujatosti proti nej (z času, keď pôsobila na krajskom súde) a námietka zaujatosti proti ostatným sudcom krajského súdu je jedna a tá istá.

11. Podľa sťažovateľov je nemožné, aby sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová rozhodla o vylúčení sudcov krajského súdu, pretože ak by rozhodla o ich vylúčení, *de facto* by konštatovala, že z prejednávania a rozhodovania veci je (mala byť) vylúčená i ona sama. Totožnosť námietky zaujatosti proti sudcom krajského súdu a proti nej samotnej jej nedáva inú možnosť, iba sudcov krajského súdu nevylúčiť, pretože ich vylúčením by podľa sťažovateľov uznala opodstatnenosť dôvodov, pre ktoré bola námietka zaujatosti vznesená aj proti nej. Ak by sudcov krajského súdu predsa len vylúčila, takéto rozhodnutie by podľa sťažovateľov trpelo nedostatkom logickej koherencie.

12. Sťažovatelia objektívnu oprávnenosť svojho presvedčenia o tom, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová nebude rozhodovať o ich námietke, nestranne opierajú o tvrdenie, že ako sudkyňa najvyššieho súdu v rámci senátu 10S nebude pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sťažovateľov *de iure* rozhodovať o námietke zaujatosti smerujúcej proti nej (lebo už pôsobí na najvyššom súde), ale jej rozhodovanie o námietke zaujatosti proti sudcom krajského súdu je potrebné vnímať ako *de facto* rozhodovanie vo vlastnej veci (o sebe).

III.

Prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, konkrétne predovšetkým práva na nestranný súd uznesením najvyššieho súdu č. k. 9Ndz/2/2020 z 18. novembra 2020 o nevyhlúčení sudkyne JUDr. Zuzany Mališovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 10Ndz/3/2020, ktorého odôvodnenie považujú sťažovatelia za nedostatočné a arbitrárne, nemajúce oporu v doslovnom znení príslušných ustanovení zákona – Správneho súdneho poriadku.

14. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že v zmysle svojej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom

kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neutržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05).

15. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na súdnu ochranu a v jeho rámci právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z jeho ďalšieho rozhodovania pre zaujatosť v danom prípade v zmysle ustanovení § 87 Správneho súdneho poriadku. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi namietaného sudcu, resp. sudcov z ďalšieho prerokovania a rozhodovania pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97). Je samozrejmé, že rozhodnutie súdu o ne/vylúčení sudcu/ov vecne a miestne príslušného súdu musí byť odôvodnené tak, aby poskytovalo odpoveď na tie podstatné otázky, ktoré majú vplyv na naplnenie podmienok uvedených v § 87 ods. 1 a 2 Správneho súdneho poriadku.

16. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ozrejmil, že účelom § 87 ods. 1 Správneho súdneho poriadku je prispieť k nestrannému prejednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo ďalším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania), 2. k účastníkom konania alebo 3. k zástupcom účastníkov konania. O pomere k účastníkovi alebo zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákonom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva v tom, kto vzniesol námietku zaujatosti.

17. Následne najvyšší súd poukázal na svoje uznesenie č. k. 6Ndz/4/2011 z 11. novembra 2011, z ktorého citoval, že samotná okolnosť, že sudcovia sa navzájom (ako kolegovia) poznajú a pravidelne sa stretávajú na pracovisku, nemôže byť (bez ďalšieho) dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o ich nezaujatosti. Jedine v prípade, keď vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Je však nutné, aby táto okolnosť bola nielen konštatovaná, ale aj skutkovo vymedzená, preto aj napríklad tvrdenie o priateľskom pomere by malo byť konkretizované.

18. Najvyšší súd, opierajúc sa o judikatúru ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 76/1999 z 20. 7. 1999) a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (rozhodnutie vo veci Saraiva de Carvalho proti Portugalsku. 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku. 1998), uviedol, že sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno vylúčiť len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo, ako aj to, že uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania.

19. Najvyšší súd konštatoval, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová ako členka senátu 10S najvyššieho súdu sa vyjadrila, že žalobcu v 3. rade Mgr. Michala Kačániho, PhD., pozná len ako kolegu, s ktorým sa nekontaktuje a ani nestretáva. V zmysle tejto skutočnosti v preskúmvanej veci, pokiaľ ide o subjektívne, ale aj objektívne kritérium nestrannosti, nič podľa najvyššieho súdu nenasvedčovalo existencii akejkoľvek pochybnosti o nezaujatosti menovanej sudkyne a z uvedeného dôvodu senát 9S najvyššieho súdu zastával názor, že dotknutá sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 10Ndz/3/2020 z dôvodu jej pomeru k účastníkom konania.

20. Pokiaľ išlo o dôvod vylúčenia sudkyne JUDr. Zuzany Mališovej uvedený v § 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, t. j. že prejednávala a rozhodovala vec na správnom súde nižšej inštancie pod sp. zn. 1 S/150/2020, senát 9S najvyššieho súdu zastával názor, že sudca je z tohto dôvodu vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, ak procesne pôsobil v predchádzajúcom súdnom konaní v takom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu, keď už získal o veci vedomosť tej povahy, ktorá vyvoláva vo svojich dôsledkoch pochybnosť o nestrannosti sudcu. Dôvod na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nemožno bez ďalšieho podľa najvyššieho súdu vidieť iba v skutočnosti, že sudca najvyššieho súdu rozhoduje vo veci, ktorá bola postúpená zo súdu nižšieho stupňa, kde predtým pôsobil. Sudca je vylúčený iba v prípade, ak sa priamo podieľal na prejednávaní alebo rozhodovaní veci v predchádzajúcom súdnom konaní.

21. Po vymenovaní úkonov vykonaných vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 1S/150/2020 a vyhodnotení, že tieto neboli úkonmi celého senátu, ale jeho predsedníčky (ktorou nebola JUDr. Zuzana Mališová), a že išlo o úkony procesnej povahy a vec nebola vo fáze prejednávania a rozhodovania senátom krajského súdu, senát 9S najvyššieho súdu uzavrel, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová nepôsobila v tejto veci procesne v takom kvantitatívnom a kvalitatívnom rozsahu, keď by mohla získať o veci hlbšiu vedomosť.

22. Z uvedených dôvodov senát 9S najvyššieho súdu bol toho názoru, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 10Ndz/3/2020.

23. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že predmetná vec sa týka práva na nestranného sudcu. Je však potrebné tiež upresniť, že v prerokúvanej veci nejde o namietanie nestranného sudcu v „merite veci“, ale „v osobitnej námietkovej vetve konania“. Sťažovatelia v podstate namietajú, že o námietke zaujatosti, ktorú podali proti senátu 1S krajského súdu a všetkým sudcom krajského súdu, bude v zmysle záverov ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia rozhodovať sudkyňa, proti ktorej námietka zaujatosti takisto smerovala. Nejde teda o tvrdenie sťažovateľov, že by v merite veci (o zákonnosti rozhodnutia okresného úradu zo 7. apríla 2020) na najvyššom

ako nadriadenom súde rozhodoval sudca (sudkyňa), ktorý mal byť vylúčený z dôvodu, že tú istú vec prejednával na súde inej inštancie.

24. Podľa § 87 ods. 1 a 2 Správneho súdneho poriadku sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy. Vylúčený je i sudca správneho súdu, ktorý prejednával a rozhodoval tú istú vec na správnom súde inej inštancie.

25. Z citovaných ustanovení vyplýva, že tieto sa vzťahujú primárne na vec samú. Senát 9S najvyššieho súdu pritom nerozhodoval o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu konajúcich o merite veci (o zákonnosti rozhodnutia okresného úradu zo 7. apríla 2020), ale o tom, či je sudkyňa najvyššieho súdu vylúčenou vo veci konania o námietke zaujatosti smerujúcej proti sudcom krajského súdu. Je zrejmé, že výsledkom konania a rozhodnutia senátu 9S najvyššieho súdu nie je záver, že sudkyňa JUDr. Zuzana Mališová bude konať a rozhodovať o veci (jej merite), na ktorej prejednávaní sa podieľala na súde inej (nižšej) inštancie, ale že menovaná sudkyňa bude potenciálne činnou v konaní o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu, t. j. v konaní s nie totožným predmetom, tak ako to má na mysli § 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku.

26. Za týchto okolností ústavný súd považuje názor najvyššieho súdu v tejto otázke a jeho odôvodnenie za akceptovateľné. Zmysel právnej úpravy obsiahnutej v § 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku (vylúčenie sudcu z dôvodu jeho podielu na predchádzajúcom súdnom konaní) spočíva vo vyjadrení princípu inštančnej oddelenosti konania pred jednotlivými funkčne príslušnými súdmi ako záruky vnútornej nezávislosti súdnej sústavy, a tým aj práva každého na spravodlivý proces. S ohľadom na špecifiká správneho súdnictva je nutné pojem „predchádzajúce súdne konanie“ interpretovať tak, že tú istú (totožnú) vec nemôže na krajskom súde a potom na najvyššom súde prejednávať a rozhodovať ten istý sudca. Totožnosť veci je daná totožnosťou účastníkov a predmetom konania (predmetom konania je tu preskúmanie určitého správneho rozhodnutia). Sudca má čerpať poznatky potrebné na prejednávanie a rozhodovanie veci z tých prameňov a tým spôsobom, aké sú vlastné tej fáze konania, ku ktorej je podľa pravidiel funkčnou príslušnosťou povolaný. Z toho v posudzovanej veci plynie, že prekážkou pre prejednanie a rozhodnutie veci nie je akékoľvek poznanie o danej veci. Sudca môže nadobúdať poznatky k prejednávaným veciam rozličnými spôsobmi. Prekážkou, ktorá je dôvodom predpojatosti sudcu z dôvodu podielu na predchádzajúcom súdnom konaní, tak môže byť iba skutočnosť, že sudca nemôže na inom stupni súdnej hierarchie rozhodovať (preskúmať rozhodnutie) o totožnej veci, na ktorej sa podieľal na odlišnom stupni (pozri pri obdobnej právnej úprave napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26 Cdo 74/99 a rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. Nao 13/2004, na ktoré v konečnom dôsledku sťažovatelia taktiež poukázali).

27. Nie nepodstatnou je však pri skúmaní splnenia podmienky „tej istej veci“, ako je upravená v § 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, potreba prihliadať aj jej materiálne hľadisko, t. j. na konkrétnu a priamu súvisť a vecnú súvislosť predmetných konaní.

28. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že tento skúmal dôvody prípadného vylúčenia sudkyne JUDr. Zuzany Mališovej, a to aj materiálneho hľadiska, a svoj záver dostatočne presvedčivo odôvodnil. S prihliadnutím

na skutočnosť, že v aktuálnej veci išlo o rozhodnutie o nevyklúčení sudkyne z rozhodovania v námietkovom konaní, ústavný súd považoval napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu za ústavne akceptovateľné.

29. Podľa názoru ústavného súdu z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa zaoberal dôvodmi uvádzanými sťažovateľmi, a to nielen podľa § 87 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, ale aj podľa jeho ods. 1. Rozhodnutie najvyššieho súdu pritom nie je arbitrárne ani svojvoľné a dáva odpoveď na podstatné námietky sťažovateľov. Ak súd v konaní o námietke účastníka o zaujatosti sudcu, resp. sudcov neuzná ním uvádzané dôvody vylúčenia sudcu, resp. sudcov, nemá to samo osebe za následok porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 (prípadne čl. 48 ods. 1) ústavy. Súčasťou týchto základných práv totiž nie je ani povinnosť súdu uznať dôvody zaujatosti uvádzané účastníkom konania, resp. vyhovieť jeho námietke zaujatosti (II. ÚS 26/08, II. ÚS 57/2011), ako to bolo v konkrétnom prípade vo veci sťažovateľov. Najvyšší súd najskôr všeobecne formuloval dôvody, ktoré potenciálne vedú k vylúčeniu sudcu z rozhodovacej činnosti, a následne konkrétne vo vzťahu k zákonnej sudkyňi konštatoval ich absenciu. Ústavný súd považuje takto odôvodnené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne konformné a akceptovateľné.

30. Podmienkou ústavnej konformity rozhodnutia podľa názoru ústavného súdu nie je v súvislosti so záverom najvyššieho súdu ani odkaz na judikátorne pramene či doktrinálne východiská, ako sa toho domáhali sťažovatelia. Podstatným je, aby konajúci súd svoje rozhodnutie odôvodnil dostatočne presvedčivo, najmä aby aplikovanú právnu normu interpretoval v medziach ústavou zakotvených princípov, čo sa v danom prípade stalo.

31. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením najvyššieho súdu č. k. 9Ndz/2/2020 z 18. novembra 2020 a namietaným porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto odmietol ich ústavnú sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

Nad rámec uvedeného považuje ústavný súd za potrebné tiež pripomenúť, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré však na daný prípad nie je aplikovateľné, sú tzv. „výsledkovými“ právami, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c/a Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) – obdobne I. ÚS 79/2015.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ (v tomto prípade sťažovatelia) sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu

dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porov. § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, *mutatis mutandis* I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05).

32. Osobitosťou prerokúvanej veci je, že účastníci konania (a teda aj sťažovatelia) môžu namietať „vylúčeného“ sudcu v konečnom dôsledku aj mimo námietkového konania, a to v konaní o kasačnej sťažnosti [§ 440 ods. 1 písm. e) Správneho súdneho poriadku], čo znamená, že rozhodnutie o námietke zaujatosti v námietkovom konaní nie je nezvratné (obdobne pozri II. ÚS 211/2016, II. ÚS 794/2016, II. ÚS 802/2016, I. ÚS 167/2016) a jeho účinky môžu byť v ďalšom konaní eliminované.

33. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť prichádzalo do úvahy odmietnuť ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú (obdobne pozri tiež I. ÚS 167/2016).

34. Predčasnosti podania ústavnej sťažnosti nasvedčuje aj sťažovateľmi tvrdená skutočnosť, že spis bol najvyšším súdom vrátený krajskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti na účel opätovného vyhodnotenia včasnosti jej podania vzhľadom na nové vyjadrenie žalobcu v 3. rade (sudcu krajského súdu) zo 7. decembra 2020. Mohlo by sa teda javiť, že nie je isté, či bude najvyšší súd (a teda aj JUDr. Zuzana Mališová) vôbec vo veci rozhodovať.

35. Keďže bola ústavná sťažnosť sťažovateľov ako celok odmietnutá pri jej predbežnom prerokovaní, stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými návrhmi vrátane návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu